

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Lenur Kerymov
Członek Zarządu: Dominika Bychawska-Siniarska

Warszawa, 6 września 2017 roku

18 78.../2017/ART.32/JJ

Szanowny Pan

Leszek Gabriel

Prokurator Okręgowy w Elblągu

Bulwar Zygmunta Augusta 13

82-300 Elbląg

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (HFPC), organizacji pozarządowej, której statutowa działalność dotyczy ochrony praw i wolności człowieka, pragnę zwrócić Pana uwagę na zdarzenie, do którego doszło w Lubawie. Zgodnie z doniesieniami prasowymi mieszkańiec tego miasta, Pan [redacted] miał doświadczać ataków na tle rasistowskim¹.

Jak wskazują media Pan [redacted], który jest Tunezyjczykiem, miał doświadczać agresji i przemocy motywowanej względami rasistowskimi w jednym z lokali gastronomicznych². Następnie miało dojść do włamania i zdemolowania mieszkania, w którym Pan [redacted] zamieszkuje wraz ze swoją rodziną³. W przywołanym materiale podkreślono, że dotychczasowe postępowanie skupiło się na wątku zniszczenia mienia⁴. W doniesieniach medialnych przywołane zostały słowa funkcjonariusza Policji, który wskazał, że wątek rasistowski jest badany w sprawie, ale „na chwilę, kiedy przyjęliśmy zgłoszenie, ten wątek nie był tak uwidoczniiony i pokazany”⁵.

¹ <http://www.tvn24.pl/rasistowski-atak-w-lubawie-zdemolowano-mieszkanie-tunezyjczyka,770315,s.html>

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

W związku z powyższym pragniemy zwrócić uwagę na konieczność zbadania, czy w niniejszej sprawie nie zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstw określonych w art. 256 i art. 257 Kodeksu karnego. Powołane powyżej przepisy dotyczą szczególnego rodzaju przestępstw – tzw. przestępstw z nienawiści. Prokurator Generalny już w 2014 roku dostrzegł wagę problemu, jakim są tego typu przestępstwa, co poskutkowało wydaniem Wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia 26 lutego 2014 roku w zakresie postępowań o przestępstwa z nienawiści⁶. Z wytycznych tych wynika, że: „każde postępowanie przygotowawcze o przestępstwo z nienawiści uznaje się za sprawę dużej wagi”. Wytyczne wyraźnie wskazują, że tego typu przestępstwa nie powinny być bagatelizowane, a przy ich prowadzeniu powinno się zachować należytą staranność. W naszej ocenie istnieje konieczność rozważenia, czy włamanie i zdemolowanie mieszkania Pana [imię] nie było motywowane pobudkami rasistowskimi.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC, Trybunał) w sprawach dotyczących przestępstw z nienawiści wiele razy podkreślał, że zakaz dyskryminacji wyraża podstawowe wartości w społeczeństwach wielokulturowych współczesnej Europy, a zwalczanie rasizmu stało się priorytetowym celem wszystkich państw, które są związane postanowieniami Konwencji⁷. ETPC zwraca ponadto uwagę, że traktowanie przestępstw motywowanych uprzedzeniami, tak jak przestępstw pozbawionych tej motywacji, prowadzi do braku właściwej reakcji Policji i organów ścigania, co umożliwia ekstremistom kontynuowanie siania nienawiści i przemocy. Sprawcy tego rodzaju przestępstw mogą być wówczas przekonani o poparciu władz, a społeczeństwo może mieć uzasadnione wątpliwości, czy aby sprawcy ataków nie czynią tego w porozumieniu z przedstawicielami państwa⁸.

Trybunał wypowiadał się również wielokrotnie w sprawie konieczności uwidocznienia motywacji sprawcy w sprawach związanych z przestępstwami z nienawiści. ETPC wskazywał, że równe traktowanie przypadków na tle rasowym – czy w ogóle dyskryminacyjnym – i przypadków pozbawionych takiego elementu, jest równoznaczne z „przymykaniem oczu” na specjalny charakter takich czynów, które są szczególnie destrukcyjne dla praw podstawowych⁹. ETPC wskazuje ponadto, że przemoc będąca przejawem dyskryminacji, ze względu na jej niebezpieczne skutki, wymaga od władz

⁶ PG VII G 021/54/13, dostęp: https://pk.gov.pl/plik/2014_03/4e331e3a170f1719e3f846b06a2c5f7d.pdf

⁷ Wyrok ETPC z dnia 6 lipca 2005 roku w sprawie Nachova i in. przeciwko Bułgarii, skarga nr 43577/98 i 43579/98, § 155.

⁸ Wyrok ETPC z dnia 16 grudnia 2010 roku w sprawie Milanović przeciwko Serbii, skarga nr 44614/07.

⁹ Wyrok ETPC z dnia 11 marca 2014 roku w sprawie Abdu przeciwko Bułgarii, skarga nr 26827/08, § 29.

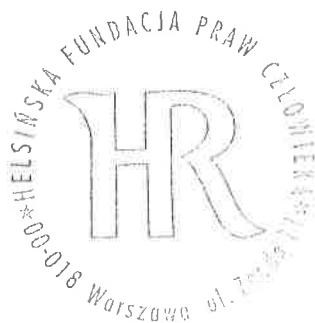
specjalnej czujności i stanowczej reakcji – to z tego powodu władze muszą użyć wszystkich dostępnych środków, wzmacniając w ten sposób demokratyczną wizję społeczeństwa, w którym różnorodność nie jest odbierana jako zagrożenie, ale źródło jego bogactwa¹⁰.

Trybunał dostrzegł również, że bardzo trudno jest udowodnić istnienie motywów dyskryminacyjnych, jednak władze mają obowiązek podjęcia wszelkich rozsądnych kroków pozwalających ujawnić takie motywy i ustalić rolę nienawiści lub uprzedzeń w popełnieniu przestępstwa. Obowiązek ten jest obowiązkiem staranności, a nie absolutnym obowiązkiem rezultatu¹¹.

W związku z powyższym, w imieniu HFPC, zwracam się do Pana Prokuratora z prośbą o zwrócenie szczególnej uwagi na wydarzenia, do których doszło w Lubawie. Działania organów państwa w sprawach, gdzie zostanie potwierdzone przypuszczenie popełnienia przestępstw z nienawiści, powinny stanowić jasny komunikat o braku tolerancji dla tego typu zachowań. Zwracam się również z prośbą o rozważenie przyznania ochrony Panu [imię] i jego rodzinie, ponieważ jak wynika z przywołanych doniesień prasowych, obawia się on kolejnych ataków. Ochrona taka mogłaby przysługiwać na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2014 roku o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka¹². Jednocześnie proszę o informowanie nas o przebiegu toczącego się postępowania.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Danuta Przywara

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Danuta Przywara

¹⁰ Wyrok ETPC z dnia 6 lipca 2005 roku w sprawie Nachova i in. przeciwko Bułgarii, skarga nr 43577/98 i 43579/98, § 145.

¹¹ Wyrok ETPC z dnia 31 lipca 2012 roku w sprawie M. i in. przeciwko Włochom i Bułgarii, skarga nr 40020/03.

¹² Dz. U. z 2015 r. poz. 21.

